N°. 480. **DE GRONDWET.** 1854.

ZATURDAG 9 DECEMBER.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten: **M. Schooneveld en Zoon,**
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot vier regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

Het Ministerie heeft, met *twee* stemmen, eene nieuwe overwinning behaald.

De »bezuinigings-maatregel« van den heer VAN HALL (bestaande in het *verhoogen* van de tractementen van gezanten) werd door het »halfje« er door gesleept; het oude, ingevallen, vermolmde Instituut werd door *twee* stemmen weder op de beenen gezet.

St. Nicolaas is inderdaad, in 1854, zeer liberaal (d. i. volgens den heer BOSSCHA: *zeer onbekrompen*) voor *groote kinderen* geweest. Zij mogen zich in nieuwe leunstoelen *à l'academie Française*, in nieuwe titels, in nieuwe subsidiën ter goedmaking van nuttelooze liefhebberijen, in nieuwe ijdelheden verheugen.

Wij hopen nu slechts, dat de groote kinderen *zoet* en *tevreden* zullen zijn en niet gedurig om *meer* en *meer* zullen dwingen. St. Nicolaas heeft niet altijd eene zoo goede bui als op 6 December 1854.

Eene opmerking slechts.

Zou de Minister van Binnenlandsche Zaken, bij de puissante meerderheid, die zijn St. Nicolaas geschenk aan groote kinderen heeft mogen verwerven, niet wel doen, om met de publieke aanbesteding der nieuwe academische fauteuils nog wat te wachten?

Eene academie, op twee waggelende stemmen gebouwd, is bij eene *jaarlijksche* begrooting, meenen wij, geen duurzaam »zoenoffer voor de beleedigde Muzen.« (VAN LENNEP.)

[illegible] in het leven gehouden moeten worden, konden, over een jaar andermaal beoordeeld, dan wel verklaard worden *valsche muzen* te zijn.

De nieuwe academie zal zijn »geheel wetenschappelijk«, heeft de heer VAN LENNEP verklaard. Geen kunst zal dáár als *kunst* worden beoefend; dat deed het voormalig Instituut wel, zeide de heer VAN LENNEP.

Dus het voormalig Instituut blies op den waldhoorn, danste een Duitsche polka, of formeerde, met zijne buitenlandsche correspondenten, quadrilles?

Wij weten niet anders, hoe het onderscheid te constateren tusschen den werkkring van het voormalig Instituut en de nieuwe academie.

Of beteekent ook: »geen kunst zal dáár als *kunst* worden beoefend«, dat men de kunst zal beoefenen ter wille van *subsidie* of *titel?*

Hoe het zij: wij hopen, dat de academie, klasse *letterkunde*, op kosten van den staat, het eerst zal voortzetten de gestaakte uitgave van VAN LENNEP'S »*Tafereelen uit de Geschiedenis des Vaderlands, tot nut van groot en klein*,« [illegible] zou het [illegible] bewijs zijn, dat de academie volstrekt geen plan heeft, om de kunst als *kunst* te beoefenen.

De heer VAN LENNEP, die, ter verrijzing van de nieuwe Academie, zich dapper heeft gekweten, liet zich daarbij, naar onze meening, een onvoorzigtig woord ontvallen. Hij verklaarde, dat de ontbinding van het afgeleefde en nuttelooze Instituut is geweest eene der aanleidingen tot de aftreding van het vorige Ministerie.

Zoo schijnt de waarheid van lieverlede al meer en meer aan den dag te komen, en de heer VAN LENNEP heeft, op zijne beurt, een veêr uit de staart der April-beweging getrokken.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE heeft, te regt, deze omstandigheid gereleveerd en tevens gekarakteriseerd:

»Ik zal thans niet verder over die zaak uitweiden; alleen dit wil ik nog zeggen, dat ik het betreur, dat door den afgevaardigde uit Steenwijk politieke beschouwingen gemengd zijn in eene zaak, die met geene politiek iets te maken moest hebben. Ik geloof op een genoegzaam onpartijdig standpunt te staan; om tegen de bewering van den spreker uit Steenwijk te kunnen opkomen. Het doet mij inderdaad leed, dat in iedere zaak, die in deze Kamer behandeld wordt, en die tot algemeene beschouwingen behoort, staatkunde of partijschap worden te pas gebragt, en vooral betreur ik dit hier. De spreker heeft gezegd, dat de opheffing van het Instituut eene der oorzaken van den val van het vorige Ministerie is geweest. Indien dit zoo is, *dan moet ik er alleen een groot bewijs in vinden van kleingeestigheid van de zijde van een gedeelte der inwoners van Amsterdam*, en het is ook bekend genoeg, dat die opheffing inderdaad bij sommige personen eene veete heeft doen ontstaan, die ik geloof dat volstrekt die politieke strekking niet moest hebben.

Dat woord der waarheid zal weêrklank vinden, ofschoon 't niet nieuw is. Kleingeestigheid is, tegenover het krachtig streven en het jongelingsvuur van Rotterdam, het kenmerk van Nederlands hoofdstad.

De *ontbinding* van 't Instituut was eene der aanleidingen tot de aftreding van 't vorig Ministerie; om die *kleingeestigheid* te streelen wordt, welligt ter levensverlenging van het tegenwoordig Bewind, 't Instituut op nieuw aan Amsterdam geschonken.

Treffender dan ooit treedt hier, in het licht der waarheid, de schets te voorschijn, door den heer STRENS omtrent de *ware* redenen der aftreding van het vorig Ministerie geleverd:

En nu, Mijne Heeren, vraag ik, waarom is het vorig Ministerie afgetreden? En dan zeg ik in de eerste plaats, niet wegens de organisatie der Roomsch-Katholijke Kerk, die in 1853 is tot stand gekomen. Dit, Mijne Heeren, was de gelegenheid, niet de oorzaak. Het was de schoonste gelegenheid, die de tegenstanders van dat Ministerie hadden kunnen vinden, en zeer te regt hebben zij daarvan ook gebruik gemaakt. Maar het was, zeg ik, de gelegenheid, niet de oorzaak.

Is het vorig Ministerie afgetreden, omdat onder zijn bestuur is tot stand gekomen eene kieswet, waarbij aan vele ingezetenen het regt van kiezen is gegeven en waardoor het kiezen zeer gemakkelijk is gemaakt?

Is het Ministerie afgetreden, omdat het heeft voorgedragen en doen aannemen eene gemeentewet, waardoor licht in plaats van duisternis in gemeentezaken is ontstaan? Is het afgetreden omdat die gemeentewet, gelijk gisteren is gezegd, meer werk geeft op de secretarie van het gemeentebestuur van 's Gravenhage? Is het Ministerie afgetreden, omdat bij die gemeentewet gelegenheid is gegeven tot vereeniging van zeer kleine gemeenten? Is het afgetreden, omdat de honden, volgens eene voorgedragene en aangenomene jagtwet, kruisbungels moeten dragen? Neen; de redenen, die men opgeeft en die men in den loop van *deze* beraadslaging in *deze* Vergadering heeft gegeven, zijn ver gezocht; *het zijn de ware niet*. Ik zal u zeggen, waarom ik geloof, dat dat Ministerie is afgetreden. Het is, naar mijne wijze van zien, gevallen:

omdat het liever voor- dan achterwaarts zag;

omdat het niet alleen vrijheidlievend, maar ook te gelijk vrijzinnig was;

omdat het, zooveel mogelijk, heeft getracht *misbruiken* uit te roeijen en die uitgeroeijd heeft;

omdat het regt voor allen, zelfs voor de Roomsch-Kathol., voor oogen had;

omdat het getracht heeft, allernoodlottigste belastingen af te schaffen en die te vervangen, niet door een loi *Proudhon*, — gij weet dat dit gezegd is, — maar door een maatregel, die ten gevolge zou gehad hebben, dat *eene* klasse van rijken iets meer in de lasten zou hebben bijgedragen.

Dat Ministerie is afgetreden, omdat het bezuinigingen invoerde, waardoor tractementen of gratificatiën zijn vervallen; omdat het posten supprimeerde en andere, in afwachting van aanstaande organisatiën open gevallen, onvervuld liet.

Zietdaar *eenige* der voornaamste redenen, die, volgens mijne zienswijze, het vorige Ministerie hebben doen vallen. Dat Ministerie was voor een groot en voornaam gedeelte der natie *te veel vooruit*. Wanneer wij nu voor een oogenblik de redevoeringen nagaan die in deze discussie zijn gehouden, onder andere door drie van onze geachte medeleden, de afgevaardigden uit Alkmaar, Gouda en Steenwijk (de heeren van Foreest, de Braauw en van Lennep), is het dan niet voor iedereen duidelijk, dat onze natie voor een dergelijk Ministerie nog *niet rijp was?* Dat is des te duidelijker, wanneer men nagaat, wie dergelijke redevoeringen hebben uitgesproken. Zijn het afgevaardigden uit den eenen of anderen hoek van ons land, bijv. Limburg, waar de beschaving nog zoo ver niet gevorderd is? O neen; het waren leden dezer Vergadering, die in de voornaamste en rijkste provinciën van ons land wonen. Ik spreek niet gaarne van personen; maar wanneer men dan toch met ernst goed van hen zegt, dan zal dit voorzeker niet ten kwade geduid worden; het zijn personen, die door hunnen maatschappelijken stand, door hunne positie ten opzigte van de wetenschappen, die in één woord; door hunne talenten in allen deele tot de eerste standen behooren. Wanneer men nu door dergelijke geachte afgevaardigden stellingen hoort voordragen, zoo als die in deze Vergadering ontwikkeld zijn en die door velen met welgevallen zijn aangehoord, waarover moet men zich dan het meest verwonderen, of dat het Ministerie, waarvan sprake is, in 1853 is gevallen: of wel dat het bijna vier jaren heeft kunnen bestaan? Ik voor mij verwonder mij het meest over het laatste.

De overtuiging alleen, dat Amsterdam niet meer als vroeger het gezag des lands in handen heeft; maar dat Rotterdam en de provinciën een groot gewigt in de schaal leggen, schenkt ons het vooruitzigt, dat *dit* Ministerie, van wege »tegenovergestelde« redenen, geen vier jaren op het kussen zal blijven.

Ware dit het geval niet: de voldoening aan »kleingeestigheden« en het leven van de »tegenovergestelde rigting« namen gewis geen einde.

In de Gemeenteraadsvergadering van Utrecht, den 26 October jl. gehouden, is het voorstel van Prof. MULDER tot instelling eener *gezondheidscommissie* met eenige wijzigingen aangenomen. De voorsteller zeide bij die gelegenheid: »*Wij hebben gezien, dat* naar »aanleiding van het voorstel van Rotterdam en Utrecht, »*er reeds door een lid van de Staten-Generaal een* »*voorstel is gedaan* om in eene groote behoefte te »voorzien. *Dat voorstel is gebrekkig, en ik zou wen*»*schen dat het niet werd aangenomen.*«

De heer KIEN, aan wiens oordeel, voor velen niet onbelangrijk, oordeel bekend, toen over het in overweging nemen van het voorstel des heeren WINTGENS werd beraadslaagd; maar hij zweeg.

Prof. MULDER is van gevoelen, dat »om Utrecht »gezond te maken, *eeuwen* noodig zijn.«

Met zekere fierheid mogt hij zeggen: »Tegenwoor»dig is men bekend met de bestanddeelen van ons »voedsel en kent men tevens de bestanddeelen, waar»uit dier en mensch bestaan.« Maar de Hoogleeraar vergat, dat hij ons nog liet wachten op de beslissing van: *Vleesch of Visch.*

»Ook is de geneeskunde nog niet doordrongen van »de ware gezondheidsleer.« Die wenk van Prof. MULDER is gerigt tot de medische faculteiten, die wederkeerig zouden kunnen opmerken, dat de scheikunde nog niet genoeg doorgedrongen is in de kennis der volksvoeding.

Tot bemoediging der nieuwe gezondheidscommissie strekt vooral het woord des Hoogleeraars: »Wanneer »men nu in staat was om al het onreine op eenmaal »op te ruimen, *dan zou men toch welligt twee à drie* »*eeuwen noodig hebben om de bronnen van ongezondheid* »*uit den grond weg te nemen!!*«

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De tekst van het alliantie-tractaat is nog altijd een geheim. — Maar meer en meer gaat daarover licht op en is het te verwachten, dat dit belangrijk staatsstuk binnen kort openbaar zal worden. Dan eerst zal voor goed opgelost worden de vragen, welke allen bezig houden: Heeft het al of niet eene vredelievende strekking? Zal Oostenrijk een werkdadig aandeel in den strijd nemen of slechts een zedelijken invloed uitoefenen? Zal het verdrag reeds met 1°. Januarij in werking treden of drie maanden na de onderteekening, den 2 Maart? Zietdaar vragen, die veel stof tot spreken geven, en die eerst dan opgelost zullen worden wanneer het verdrag bekend is. Men verzekert, dat de *Moniteur Universel* dit gewigtig staatsstuk het eerst bekend zal maken.

De heer Jaucourt, attaché bij de Fransche legatie te Weenen, is gister te Parijs aangekomen, en heeft het tractaat van 2 Dec. medegebragt, dat onderteekend is door gevolmagtigden van Frankrijk Oostenrijk en Groot-Britannie. Onder de verschillende lezingen, welke er omtrent het tractaat bestaan, komt ons de volgende als de meest waarschijnlijke voor: Oostenrijk heeft zich verzekerd van de ondersteuning van Frankrijk en Engeland voor het geval

het in oorlog mogt geraken met Rusland; van zijn kant hernieuwt het de belofte om de Russen wanneer zij de vorstendommen mogten willen binnen rukken daarin te beletten; en de operatien van de Engelsche, Fransche en Turksche legers volstrekt niet te belemmeren; dat de vier waarborgen worden aangenomen als grondslagen *sine quibus non* voor alle vredes-onderhandelingen; kunnende elk der mogendheden ze mettemin naar omstandigheden ontwikkelen, en eindelijk, dat indien Rusland op 1 Januarij geene aanneembare grondslagen heeft aangenomen, de drie mogendheden dan zullen adviseren omtrent de middelen om tot den vrede te geraken.

De dagteekening van 1 Januarij blijft nog altijd het onbekende punt, de X. Volgens sommigen zou Oostenrijk dan reeds gehouden zijn, het verdrag ten uitvoer te brengen, terwijl andere beweren, dat dit de termijn is voor de wisseling der ratificatien tusschen de drie mogendheden — hetgeen in ieder geval veel vroeger zal geschieden, — en dat het verdrag eerst na drie maanden ten uitvoer zou gebragt worden.

In het algemeen ziet men er veeleer vrede dan oorlog in. Hetzij Rusland zich bereid betoond tot het doen van nieuwe concessien, of dat de Westersche mogendheden overeenkomen hunne eischen niet verder uit te strekken dan tot de vier waarborgen; in ieder dezer gevallen gelooft men aan eene schikking, die in den loop van den winter zou plaats hebben. Wij constateren eeniglijk deze meening, welke ons niet als van allen grond ontbloot voorkomt. Van harte wenschen wij, dat dit geene valsche profetie zij; maar wij moeten erkennen, dat het ons wel wat gewaagd voorkomt, deze vredelievende oplossing van het geschil als eene zekere zaak te beschouwen.

De toestand is thans zeer ingewikkeld; dit is, gelooven wij, het eenige wat men thans met zekerheid kan zeggen.

Men houdt het er voor, dat Pruissen zijne adhaesie zou schenken aan het verdrag van 2 December; wij zouden dit als een groot bewijs der vredelievende strekking van de overeenkomst beschouwen.

Er zijn berigten omtrent het oorlogstooneel bekend geworden (tot den 25 Nov.) Het weder had zich verbeterd en de werken van allerlei aard, die door den slechten staat der wegen, vertraging hadden ondergaan, zouden met nieuwen ijver worden voortgezet.

Er bleven steeds versterkingen aankomen, met name het 6e regement dragonders, zes bataillons jagers te voet en verschillende andere detachementen.

De vijand bleef onbewegelijk en ging voort, zich door talrijke detachementen te dekken.

Men schat het cijfer der versterkingen, welke de geallieerden reeds erlangd hebben op 25,000 man. Men hield het voor niet onwaarschijnlijk, dat de geallieerden binnen kort hunne offensieve houding zouden hernemen.

De *Constitutionnel* meldt als vrij zeker de op handen zijnde terugkomst in Frankrijk van den admiraal Hamelin. De Engelsche bladen hebben ook reeds gesproken van de terugkomst in Engeland van den admiraal Dundas. Wij gelooven niet dat dit dubbelvoudig nieuws bevestiging of nadere uitlegging noodig heeft.

Thans is bekend geworden de veel besprokene Pruissische Nota van 15 November. Zij bevat eene algeheele adhaesie aan de beschouwing der Oostenrijksche regering betrekkelijk het eerste ontwerp door het Kabinet van Berlijn te Weenen medegedeeld tegelijk met de depêche van 30 October. Daar Pruissen zijn eerste ontwerp gewijzigd heeft overeenkomstig de inzigten van Oostenrijk, zoo is het zeer natuurlijk, dat de verstandhouding zich hersteld heeft. De heer v. Manteuffel dringt zelfs in deze laatste depêche van 15 November op spoedige en onverwijlde beëindiging der zaak aan. Hij legt zeer veel ongeduld aan den dag om het verdrag onderteekend te zien, dat de volkomene overeenstemming tusschen beide regeringen daarstelt.

Volgens berigten uit Parijs blijkt, dat de zaak met den heer Soulé geheel bijgelegd is en dat dus de vrees voor verwikkelingen en moeijelijkheden, welke daaruit zouden kunnen ontstaan, ijdel was.

Dit incident schijnt in geenerlei opzigt de goede verstandhouding tusschen de Fransche regering en die der Vereenigde Staten van Amerika te hebben verbroken.

De Spaansche Cortes zet hare werkzaamheden onafgebroken voort. De zitting van 30 November was zeer onstuimig; doch eindigde niettemin met het geven van een schier eenparig votum ten voordeele van den troon en der dynastie van Koningin Isabella II.

De zitting van 1 December was ook zeer belangwekkend, en kenmerkte zich vooral door de benoeming eener commissie voor de instructie in de zaak van Koningin Christina.

Wij weten niet wat sedert geschied is; maar de depêches deelden berigten mede, aangaande het votum van vertrouwen, waarvan wij reeds gister gesproken hebben. Bij zulk eene groote meerderheid, welke zich ten gunste van het kabinet verklaard heeft, is het niet denkbaar, dat het een oogenblik zou zijn bedreigd geworden.

In de zitting der Kamer van Afgevaardigden te Turin heeft een belangrijk incident plaats gehad. Men weet, dat reeds eenige dagen geleden een regement Fransche kavallerie verlof bekwam om Piemont door te trekken, ten einde zich naar Frankrijk te begeven. De heer Brofferio, lid der oppositie, heeft dit feit als voorwendsel gekozen, om het kabinet te interpelleren omtrent den toestand van Piemont bij de tegenwoordige crisis, waarin Europa zich bevindt.

De minister van Buitenlandsche Zaken heeft daarop de verklaring afgelegd, dat alhoewel Piemont onzijdig bleef, zijne sympathie echter niet twijfelachtig was. Wat de [illegible]gewende zending van den heer de Persigny naar [illegible]treft, waarvan de heer Brofferio gesproken had: [illegible] had deswege niets vernomen.

[illegible] Debats bevestigt op zijne beurt het ont[illegible] [illegible] minister van financien bij he[illegible]

hof van Rome, en zijne vervanging door den heer Ferrari en voegt er bij, dat het eenige lid der regering dat leek is mede voor een prelaat zal plaats maken, als zullende de prelaat Pentini tot minister van oorlog benoemd worden.

De regering zal dus even als vóór de troonsbeklimming van Pius IX uitsluitend uit geestelijken zijn zamengesteld.

De vergadering van den Zwitserschen bond is den 4den dezer geopend. Eene der twee Kamers, welke den Raad van State uitmaken, heeft zich onmiddelijk na de opening geconstitueerd. Zij heeft tot President benoemd den heer Koppeler en tot vice-president den heer Fornerod, beide behoorende tot de gematigd radicalen. Wat den nationalen raad betreft, deze is bijeengekomen onder voorloopige voorzitterschap van het oudste lid in jaren den heer Sidler van Zurich en zal niet overgaan tot de vorming van een bepaald bureau dan na het onderzoek der geloofsbrieven der leden, aangezien deze vergadering, gelijk men weet, geheel op nieuw is gekozen.

Men verneemt uit Denemarken, dat de Koning na het ontslag van het kabinet te hebben aangenomen, op grond van den uitslag der verkiezingen, den heer Krogh heeft doen ontbieden om hem de portefeuille van oorlog op te dragen, en tevens de taak om een nieuw kabinet zamen te stellen.

Er zijn bijzonderheden bekend geworden omtrent den stand van zaken in het Hemelsche rijk. De opstand had in het geheele keizerrijk groote vorderingen gemaakt. De rebellen uit het Noorden schenen hunne terugtrekkende beweging te hebben gestaakt, en rukten op nieuw op de hoofdstad aan.

Zij hadden de stad Hokien in bezit genomen, en deden pogingen om in de stad Panteng te dringen.

Deze is ten zuid-oosten gelegen: slechts op twee dagen afstand van Peking. De Noordsche divisie van het leger der opstandelingen wordt op 40,000 à 60,000 man geschat.

Twee andere korpsen verspreidden zich met spoed in de provinciën Granwhay, Keangsi, Hupch en Hanan, en met uitzondering der stad Kingchow, die nog door Tartaren bezet is, betaalde de geheele provincie Hupch schatting aan Tai-Ping-Wang. Men beschouwde het als niet onwaarschijnlijk, dat de drie overige provincien binnen kort dit voorbeeld volgen zullen en dan zou het belangrijkste gedeelte van het keizerrijk aan de nieuwe regering onderworpen zijn.

Het eiland Formoza was steeds in een staat van oproer en de Amerikaansche stoomboot *Confusius* had troepen uit Foorhowfoo aangevoerd.

Yang, het opperhoofd der Chinesche opstandelingen, heeft een edict uitgevaardigd, waarbij hij het gebruik van wijn verbiedt. In dit stuk matigt hij zich de titels aan van prins van het Oosten, vertrooster, heilige geest, onderwijzer, verheven geneesheer, eerste minister van staat, en kapitein-generaal van het leger.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG, 8 DECEMBER.

DISCUSSIEN OVER HET VIde HOOFDSTUK DER BEGROOTING.

(*Hervormde Eeredienst*, enz.)

De heer VAN ECK kan zich moeijelijk vereenigen met het, gister door den heer SCHIMMELPENNINCK geuit gevoelen, dat het niet wenschelijk of nuttig is, de quaestie over de al of niet noodzakelijkheid van het bestaan van departementen van eeredienst te bespreken. Spr. meent integendeel dat deze quaestie is van hoog belang, en hij had verwacht, dat de heer Schimmelpenninck zich zou gevoegd hebben aan zijne zijde omdat deze ten vorige jare slechts onder voorbehoud, voor één jaar, het behoud der departementen had goedgekeurd. Spr. persisteert bij zijn gevoelen dat die departementen niet noodig zijn, en dat bovendien, hun bestaan, uit het grondwettig oogpunt niet is te verdedigen.

De heer VAN HOËVELL is van zijne meening niet teruggekomen ten aanzien van den ongelukkigen toestand, waarin de pensionnering van predikanten zich bevindt, en hoopt, dat de regering alsnog aan zijn denkbeeld van gelijke pensionering zal gevolg geven.

De heer DE KEMPENAER ziet er noch nut noch noodzakelijkheid in, om jaarlijks te spreken over het al of niet bestaan van afzonderlijke departementen van Eeredienst. Wat het betoog betreft, dat het bestaan zou zijn ongrondwettig, Spr. weerspreekt dit, en betoogt, juist integendeel, dat het als zeer grondwettig moet beschouwd worden.

De heer THORBECKE herinnert aan zijn meermalen uitgedrukt gevoelen, dat hij van het bestaan van afzonderlijke ministerien nooit iets goeds had gezien, en dat zij in de regeringszaken een element bragten, dat geen regerings-element was en tevens belemmerend voor de vrijheid der Kerkgenootschappen. Hij zal dus stemmen tegen het uitgetrokken traktement, en alzoo tegen art 1 van het Hoofdstuk.

De MIN. VOOR DE HERV. EEREDIENST, verdedigt op nieuw de stelling, dat het noodig was, om, *op dit oogenblik* alsnog afzonderlijke departementen van Eeredienst te behouden. De Min. zegt, op dit oogenblik, omdat het later blijken zal of dat bestaan ook noodig zal zijn voor de toekomst, wanneer de reglementen der Kerk geheel herzien zullen zijn en dien ten gevolge de betrekkingen tusschen Staat en Kerk zullen zijn afgebroken. — Wat het vraagstuk betreft van de pensioenen der predikanten: de Min. zal overwegen, wat daaraan in vervolg van tijd te doen zal zijn.

De MIN. VOOR DE R. C. EEREDIENST zegt, dat hij deel neemt aan *deze* beraadslaging, omdat er hier sprake is van het al of niet behoud der afzonderlijke Ministerien van Eeredienst: een vraagstuk dat ook hem raakt. De Min. vraagt dan vooreerst, of indien door de afstemming van de begrooting van Eeredienst, om de bezoldiging der Ministers van Eeredienst niet toe te kennen, niet gelaedeerd wordt eene der praerogatieven der Kroon?

De Min. gelooft niet dat eene der praerogatieven der Kroon dan intact zou blijven. Wat de werkeloosheid betreft van de Ministers van Eeredienst, die betoogd is, omdat deze Ministers geen deel genomen hebben aan gewigtige wetten rakende de Eeredienst: de Min. bestrijdt die meening, op grond, dat de Ministers van Eeredienst niet mogen of behoeven te interveniëren in de verdediging van wetsontwerpen, die opgedragen is aan den Minister, die ze aan de St. Generaal voordraagt. De Min. gelooft niet, dat dit de taak is van de Ministers van Eeredienst; ook niet, om soms aan de Kamer te komen verklaren, dat zij eene andere zienswijze zijn toegedaan dan hunne ambtgenooten. Voorts verdedigt de Min. zich tegen de voorop gezette vrees, dat, juist uit hoofde van de geringe werkzaamheden, de vrijheid der Kerk zou gevaar loopen door de neiging en den lust der Ministers van Eeredienst, om toch maar werkzaam te zijn. De Min. vraagt, waar die Ministers het bewijs geleverd hebben, dat zij ongeroepen werk zochten en eene hand uitstaken naar de vrijheid der Kerk? Indien de afzonderlijke Ministerien wegvielen: niets anders zou gebeuren, dan dat de teederste belangen worden behandeld, als eene bijzaak door een Minister, die de zaken niet goed kende, of dat zij zouden overgaan in de bureaucratie. De Min. vraagt, of er iets gevaarlijker is te denken in dit land, dan om die teedere belangen naar de bureaucratie over te brengen?

De heer VAN BOSSE was niet voornemens zich in deze discussie te mengen; alleen had hij zijne stem willen uitbrengen in den zin als opgegeven is door den heer THORBECKE. Maar het argument van den Min. van R. C. eeredienst, wat betreft de onbevoegdheid der Kamer om de bezoldiging eens Ministers te weigeren, maakt het Spr. moeijelijk te zwijgen. Door die bezoldiging te weigeren treedt de Kamer niet in eene der praerogativen der kroon; want indien de stelling des Ministers opging, dan zou de Kamer er in moeten berusten indien de Regering goed vindt de tractementen voor vijf en twintig Ministers voor te stellen? Neen, de tractementen der Ministers zijn onderworpen aan dezelfden regel als alle andere bezoldigingen, namelijk, dat de Koning regelt, maar de tractementen op de begrooting brengt, De Kamer heeft de grondwettige bevoegdheid, een vrij oordeel over al dat op de begrooting voorkomende tractementen [illegible]

De heer THORBECKE legt gelijke verklaring af als de vorige Spr. tegen de stelling van den Min. voor de R. C. Eeredienst. Spr. constateert tevens een hoofdverschil tusschen de beide Ministers van Eeredienst bestaande. De Min. van de Herv. Eeredienst erkent, dat zijn Ministerie enkel *voor het oogenblik*, dus nog enkel als *overgang* noodzakelijk is; de Min. voor de R. C. Eeredienst, daarentegen, stelt dit bestaan voor als eene verpligting, als eene noodzakelijkheid voor altijd. Spr. protesteert tegen de waarschuwing, alsof door het gebruiken van een grondwettig regt de Kamer zou treden in een praerogatief der Kroon; integendeel: ieder lid der Kamer is volkomen in zijn regt, om naar zijne overtuiging en in het belang des Konings in de eerste plaats, elken post van de begrooting af te stemmen of goed te keuren.

De MIN. VOOR DE R. C. EEREDIENST adstrueert zijne vorige stelling nog nader.

Hij erkent het regt der Kamer om over het *cijfer* der tractementen van de Ministers te oordeelen; maar iets anders was het, wanneer *elke* bezoldiging geweigerd werd.

De heer VAN NISPEN VAN SEVENAER blijft, in de tegenwoordige omstandigheden, nog altijd hechten aan het bestaan van afzonderlijke ministeriën voor Eeredienst; want Spr. vreest, dat Ministers van andere departementen den tijd niet kunnen besteden aan de teedere belangen, hun tegelijker tijd als Minister voor de Eeredienst toevertrouwd.

De algemeene discussiën worden gesloten.

Bij art. 1 (tractement des Ministers voor de Hervormde Eeredienst) heeft er eene korte discussie plaats.

De heer VAN ZUYLEN VAN NIJEVELD [illegible] dat hij [illegible] Minister van Herv. Eeredienst ontwikkeld, en niet door die van de R. C. Eeredienst. Hij gelooft ook, dat er moet gestreefd worden naar opheffing der afzonderlijke departementen.

De heer VAN HOËVELL zal stemmen tegen art. 1, hoe moeijelijk het ook gemaakt zij door den Min. van R. C. Eeredienst; want volgens dezen Minister zou men wel mogen voorstellen *f* 25 tractement, maar niet het tractement zelf verwerpen. Als die stelling opging dan was het in stemming brengen zelf van art. 1 eene daad des Voorzitters, die greep in 't praerogatief der kroon; want dan mogt zelfs niet in stemming worden gebragt, wat men, volgens den Minister toch niet zou mogen afstemmen.

Art. 1 wordt met 46 tegen 15 stemmen AANGENOMEN.

TEGEN de heeren: Huguenin, v. Bosse, Reinders, Thorbecke, Storm, Dullert, Anemaet, Westerhoff, v. d. Veen, Hugenholtz, v. Hoëvell, Hengst, Zylker, v. Eck en de Poorter.

De artikelen der wet worden alsnu zonder discussie AANGENOMEN, en de wet zelve met 57 tegen 5 stemmen.

TEGEN de heeren Hengst, Zylker, v. Eck, Reinders en Storm.

DISCUSSIEN OVRR HET VIde HOOFDSTUK.

(*R. C. Eeredienst*)

Algemeene discussiën hebben niet plaats; over art. 1 (tractement des Ministers) wordt gestemd en AANGENOMEN met 47 tegen 15 stemmen.

TEGEN de heeren: Thorbecke, Storm, Dullert, Anemaet, Westerhoff, v. d. Veen, Hugenholtz, v. Hoëvell, Hengst, Zijlker, van Eck, de Poorter, Hugnenin, van Bosse en Reinders.

De artt. 2 tot en met 16 worden aangenomen en het *geheele* wetsontwerp met 57 tegen 5 stemmen.

TEGEN de heeren: Hengst, Zijlker, van Eck, Reinders en Storm.

DISCUSSIEN OVER HET VIIIste HOOFDSTUK.

(*Marine.*)

De heer VAN FRANCK acht het onverklaarbaar hoe men, bij de erkentenis van regeringswege, dat de vloot haar ondergang te gemoet gaat, geene maatregelen voorgesteld heeft, om die treurige toekomst te verijdelen. Spr. ontwikkelt voorts zijne denkbeelden omtrent hetgeen hij noodig zou achten, dat gedaan werd ter voorkoming van een toestand, die voor het vaderland allernoodlottigst zou zijn. Het cijfer der begrooting acht Spr. onvoldoende, om te herstellen wat zoo lang is verwaarloosd; terwijl dat cijfer niet, zoo als Spr. gelooft, gebruikt wordt zoo doelmatig als dat wel het geval kon zijn. Spr. dringt er op aan, dat men reeds nu de noodige maatregelen neme tot herstel van het materieel, reeds nu meerder geld aanvrage en niet weder uitstelle. Hij zal dan ook stemmen *tegen* deze begrooting.

De MINISTER VAN MARINE meent, vóór dat de discussie verder gaat, het een en ander in het midden te moeten brengen, waardoor welligt menige bezwaren zullen worden opgeheven. Z. Exc. houdt eene uitvoerige rede. Een groot deel daarvan is vooral gewijd aan het geven van een overzigt van hetgeen de Minister sedert zijne optreding gevonden, gedaan of niet gedaan heeft, alsmede aan eene ontwikkeling van de redenen, die hem daartoe geleid hebben.

Het is onmogelijk van die uitvoerige rede iets anders mede te deelen dan de hoofdpunten. Deze kwamen hierop neder. Lang heeft hij geaarzeld de betrekking te aanvaarden, die hij thans bekleedt. Het was hem toch bekend, dat er aan alles gebrek was, en dat er niet alleen geld, maar tijd noodig was tot herstel. Bij de aanvaarding zijner betrekking moest hij op den staat van 's Lands finantiën letten. Met het oog daarop was hij voor eene langzame en geleidelijke verbetering gestemd. Hij is dadelijk overgegaan tot eene vereenvouding van de administratie.

Hij heeft ook de aandacht gevestigd op het gebrek aan matrozen. Dit deed hem besluiten, daarvoor de noodige maatregelen te nemen, welke hij in de bijzonderheden [illegible] blijft. Ook hier wordt, wil men eene goede werking zien, tijd gevorderd. Daarna heeft hij het oog gevestigd op het gebrek aan geschikte scheepstimmerlieden. Hij omschrijft de maatregelen, welke deswege genomen zijn, en die eene goede uitwerking hebben gehad. Ook de zaak der opleiding van de adelborsten heeft hem veel moeijelijkheden berokkend. Ook het materieel is niet vergeten, maar hier vond hij in de duurte der materiëlen groote belemmering.

Hij erkent, dat de actieve zeemagt zeer is verminderd, en beroept zich omtrent de oorzaken daarvan op zijne memorie van beantwoording. De reden waarom er nu nog niet meer geld tot dat einde gevraagd wordt, is daarin gelegen, dat men het nog niet eens is omtrent de beste soort van schepen, en over het stelsel van aanbouw in verband tot de meer eigenaardige behoeften voor ons land en onze koloniën.

Hij treedt in eene nadere beantwoording van de aanmerkingen, in het voorloopig verslag voorkomende, bijzonder wat den aanbouw betreft. Alles op eens te herstellen, zou de krachten van den Staat te boven gaan. De hoofdoorzaken van verval der vloot zijn, volgens den Minister te vinden 1°. in den staatkundigen en financiëlen toestand van Nederland sedert 1830, en 2°. in de opheffing van de koloniale marine in 1840.

Men kan dus, zegt hij, de oorzaak van dat verval noch aan dit, noch aan het vorig, noch zelfs aan een nog vroeger Ministerie wijten. Hij heeft een vast stelsel; hij heeft dat met vaste hand willen voortzetten, en van daar, dat hij ook zitting in dit Ministerie heeft behouden. Wordt hem die taak onmogelijk gemaakt, dan zal het spoedig blijken, dat hij geene portefeuille aanvaard heeft om titel of eer. Dan zal hij de taak gaarne aan een ander overgeven.

De heer ROCHUSSEN verklaart over dit hoofdstuk minder gunstig te denken dan over de andere hoofdstukken der begrooting. Wél geeft hij van het verval van de vloot niet enkel de schuld aan den Minister van Marine; maar hij heeft andere grieven. Nu eenmaal bekend is, dat de vloot is vervallen, moest de Minister aantoonen hoe diep dat verval gaat; want de kennis der waarheid kon de eenige en eerste grondslag voor een herstel zijn. De données, door den Min. gegeven, zijn evenwel zeer verspreid en onvolledig, 't geen Spr. door eenige voorbeelden aanwijst. Zoo heeft de Minister o. a. gezegd, dat er zes linieschepen zouden zijn, en Spr. meent, dat daarvan geen enkele zee kan bouwen, zonder kostbare reparatiën te ondergaan in een droogdok, dat sinds jaren niet deugt, hoewel er geld tot zijn herstel is gegeven enz. Alle reden bestaat er, zegt Spr. ook nu nog te herhalen het oordeel, in het Verslag opgenomen, dat de staat van de vloot zoo als die door den Minister is opgegeven, grootendeels eene fictie is. Ofschoon nu Spr. wel niet de schuld wil werpen van het verval enkel op den Minister, moet Spr. erkennen, dat de Minister steeds het geld heeft gekregen dat hij voor de vloot vroeg; dat, toen men aandrong op een stelsel, de Minister antwoordde: geef mij eerst geld, en nu de Volksvertegenwoordiging geld wil geven, antwoordt de Minister: „dat helpt niet; ik zal u eerst een stelsel geven." Dat stelsel is nog niet bepaald; want de Min. zegt, dat hij zelf nog niet weet, welke soort schepen van de 25 in Engeland voorkomende modellen de beste is voor onzen toestand. Spr. meent, dat als men op die wijze het herstel van de vloot wil uitstellen, dan inderdaad de proeftijd wel nimmer zal zijn afgeloopen.

Spr. wenscht vóór alles een *stelsel*, en hij wijst, ten betooge van de voordeelen van een stelsel, op de gelukkige en verbazende uitkomsten, die zoo in Engeland als in Frankrijk gehad heeft de enkele publicatie voor weinige jaren van eene brochure, door Prins de Joinville geschreven, *de la Marine francaise.* Wat de vloot in N. Indie, in het bijzonder, betreft: Spr. gelooft dat het nuttig en min kostbaar zou zijn, indien de kleinere schepen werden gebouwd in Indie, waar daartoe even goede materiëlen als gelegenheid bestaat. — Met de verhooging van tractementen, die voor de officieren zijn voorgesteld, kan Spr. zich moeijelijk vereenigen; die verhooging wordt voorgedragen voor zeetractementen, en zij strekt integendeel voor verhooging van 't tractement van die officieren, wier sedentaire betrekkingen gewoonlijk genoemd worden *baantjes aan den wal.* Die tractementen zijn echter *nu reeds* verhoogd, zoo zijn er *nu reeds* uitgaven gedaan voor een Instituut van adelborsten, zonder dat de Kamer daarover is gekend geworden. Spr. begrijpt niet hoe de Rekenkamer die uitgaven zal verevenen; en vraagt of de Kamer nu geroepen is om zich slaafsch te onderwerpen aan den wil der Regering of gedwongen is om *contre coeur* niet af te breken wat zoo willekeurig is opgerigt?

De heer HUGENHOLTZ zegt, dat voor wie gedurende 40 jaren den gang onzer marine heeft nagegaan, niet verborgen kon blijven den achteruitgang van die marine; wanneer Spr. dus getroffen was te vernemen het verval der vloot, het was omdat de Minister, bij het uitbrengen van dat oordeel, niet tegelijkertijd maatregelen tot herstel heeft voorgesteld. Maar of die maatregelen drie millioen moeten kosten betwijfelt Spr.; want hij gelooft dat men alsdan boven de krachten der natie zou gaan.

Deze Reg. had niet zoo vele roekelooze uitgaven moeten voorstellen, niet moeten voordragen 12 millioen guldens voor oorlog in tijden van vrede, en al dat nuttelooze geld had men veeleer ten dienste der vloot kunnen besteden.

Spr. vraagt nu, wat men wil? Of men de begrooting wil afstemmen omdat het cijfer te laag is? Wil men aannemen het stelsel der commissie, waarvan de heer v. Franck gewaagde, dat men dan verklare voortaan twee millioenen 's jaars *meer* te zullen uitgeven voor de Marine? Dat is niet de meening des Spr.; hij meent dat niet ten koste van het Vaderland moet gewerkt worden aan de onbepaalde uitbreiding van de marine. Bij den druk der tijden acht Spr. het cijfer hoog genoeg; hij verschilt alleen in de wijze van het gebruik der aangevraagde sommen.

Spr. treedt eindelijk in bijzonderheden omtrent de begrooting en wederlegt daarbij eenige stellingen van den heer ROCHUSSEN speciaal wat betreft het instituut van adelborsten, waaraan Spr, zijne goedkeuring schenkt. Ten slotte zegt Spr., dat hij vóór dat hoofdstuk stemmen zal, maar *tegen* het hoofdstuk van oorlog. [Wij komen op deze belangrijke redevoering nader terug.]

De heer VAN GOLTSTEIN zal stemmen *tegen* dat hoofdstuk van de begrooting; want, ofschoon menige verdienste des Ministers van Marine erkennende, kan hij niet stappen over een hoofdbezwaar, namelijk *dat de Regering achterwege blijft, de hand te slaan aan het herstel van onze vloot.*

De heer BAUD wenscht te spreken over den toestand van de Marine en het stelsel van dezen Minister; vooraf moet hij verklaren, dat hij *tegen* dit hoofdstuk stemmen zal, en zulks als een noodzakelijk gevolg van hetgeen sedert vier jaren door hem betreffende de marine was verlangd. Steeds was hij van meening geweest, dat men de active magt niet moest uitbreiden ten koste van het materieel; dat achtte Spr. een hoofdgebrek. Nu hij vier jaren achtereen dat gebrek ziet handhaven, mag hij ook niet langer zijne toestemming aan dit hoofdstuk geven. Spr. treedt vervolgens in eene beoordeeling van het stelsel, dat thans schijnt gevolgd te worden; hij keurt dat af, want z. i. moesten de rijkswerven worden opgeheven en meer voor het materieel gezorgd worden.

Wegens het ver gevorderde uur worden de verdere discussiën uitgesteld tot morgen, 11 ure.

's Gravenhage, 8 December.

Z. M. heeft de benoeming van O. F. Rehnewitz, burgemeester van Scherpenzeel, tot secretaris dier gemeente bekragtigd; en benoemd tot burgemeester der gemeente Nieuwendam D. Hoogeboom.

Naar men verneemt, heeft de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Leeuwarden, dezer dagen een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingezonden ter ondersteuning van het voorstel van den heer van Hoëvell en vier andere leden der Tweede Kamer, tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen.

De Kamer heeft daarbij doen uitkomen het verkieslijke van de afschaffing van dezen accijns in zijn geheel, boven eene door de Regering zelve voorgestelde vermindering van opcenten van den accijns op het gemaal; is vervolgens in eene beschouwing getreden van het onbillijke van den accijns op de brandstoffen, en heeft daarna trachten te betoogen het nut der afschaffing van dien accijns voor alle soorten van fabriekmatige nijverheid.

Ten slotte moet zij nog hebben gewezen op de geringe opbrengst van dezen accijns, in verband met de aanmerkelijke kosten van perceptie. (*L. Ct.*)

---

* Eergisteren, 6 December, de geboortedag van wijlen Koning Willem II, was het standbeeld, ter eere van dien Vorst opgerigt, benevens de daarbij gevoegde beelden, van des morgens vroegtijdig af, met bloemen versierd.

---

* Het diner, gisteren door den graaf van Königsmarck, minister van Z. M. den Koning van Pruissen bij het Nederlandsche Hof gegeven, is zeer prachtig geweest en werd door de leden van het Corps dipomatique en onderscheidene der Nederlandsche Ministers bijgewoond.

---

* De directeur van het koninklijk kabinet van schilderijen heeft ter kennisse van het publiek gebragt, dat, in verband met de herstellingen aan het gebouw, gezegd kabinet, te beginnen met Maandag, den 11 dezer, tot nader orde zal gesloten zijn.

---

* De Hooge Raad der Nederlanden, Burgerlijke Kamer, heeft heden uitspraak gedaan in vier zaken van oud-bedienden van wijlen HH. MM. Koning Willem I en II, welke vorderingen strekken tot veroordeeling van de gedaagden, om, krachtens de uiterste wilsbeschikkingen van wijlen Z. M. Koning Willem Frederik Graaf van Nassau, hen te voldoen zekere sommen, welke zij vermeenden van de erfgenamen te moeten vorderen. — De Hooge Raad heeft echter de eischers hunnen eisch ontzegd en hen veroordeeld in de kosten.

In de zitting van den Raad heeft de heer procureur-generaal zijne conclusiën genomen in zake den heer E. A. van Vloten, tegen het gouvernement van Nederlandsch-Indie, appellant van een arrest van het Geregtshof in Nederlandsch-Indie. ZEHAchtb. concludeerde, na het houden eener uitvoerige rede, tot niet-ontvankelijk-verklaring van den appellant in zijnen eisch. De uitspraak is bepaald op 9 Februarij.

---

* Op aanstaanden Donderdag den 14 December 1854, zal de gewone audientie van den minister van Finantien geen plaats hebben.

---

* Te Dieren is, in den ouderdom van 43 jaren, overleden de WelEd. Gestr. heer L. W. Beijerinck, gepensioneerd majoor van het O. I. leger, ridder van de orde van den Nederl. Leeuw en van de orde van den Witten Valk van Saxen-Weimar-Eisenach. Hij had zich door zijne opnemingen van Sumatra en andere belangrijke werkzaamheden in Indië zeer onderscheiden.

In de *Greenock Advertiser* leest men het volgende: Wij zijn in de gelegenheid geweest eene zeer fraaije zilveren medaille en een getuigschrift te zien, door den heer W. van Houten, president van de *Zuid-Hollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen*, overgezonden om te worden uitgereikt aan kapitein Robert Chambers van de bark *Culdee*, als een blijvende herinnering aan zijn edel en lofwaardig gedrag bij het redden der equipage (negen en twintig personen) van het in Torrestraat verongelukte Hollandsch schip *Della*, en na hen dertig dagen met zeemans hartelijkheid en gastvrijheid behandeld te hebben, behouden te Batavia aan wal te zetten. Deze verklaring moet zeer aangenaam zijn voor kapitein Chambers en strekt ten hoogste tot eer van den president en de leden van bovengenoemde maatschappij, die zoo veel doen om de zeelieden aan te moedigen tot het redden hunner natuurgenooten. De medaille is zeer fraai bewerkt.

Volgens berigt van Z. M. consul te Tripoli in Barbarije van 20 October, was het aldaar bestaande verbod van uitvoer van granen in zoo verre gewijzigd, dat die uitvoer vergund werd voor de helft, wat betreft de granen die zich in de pakhuizen der Europesche kooplieden te Tripoli bevonden; de hoeveelheid daarvan werd op 80,000 kilo van Konstantinopel gerekend. — Een naschrift van 1 November meldt, dat bovenstaande beschikking eene nieuwe wijziging ten aanzien der *tarwe* ondergaan had, en dat, blijkens eene bij de verschillende consuls ontvangen circulaire de uitvoer van laatstgenoemde graansoort geheel was vrijgesteld.

Men schrijft ons uit Indië, dat de oorlog tegen de oproerige Chinezen op de Westkust van Borneo heviger dan ooit dreigt uit te barsten, dewijl onze magt te gering is, om met kracht en zonder tusschenpozen de voordeelen door te zetten, die wij behaald hebben. De Gouvernements-Commissaris Mr. A. Prins moet vele maatregelen van den overste Andresen hebben afgekeurd. Ook de aldaar aanwezige militairen zouden niet zeer tevreden zijn over den tragen gang van zaken. Men had gewenscht, werd de overste Andresen, dadelijk na het innemen en [illegible] van Montrado, zou hebben doorgetast en de [illegible]sen, waar de opstandelingen zich hebben genesteld, onmiddellijk zou hebben aangevallen. 't Schijnt echter, dat de overste van meening was, dat de magt, waarover hij te beschikken had, daartoe te kort schoot. Hoe dit zij, dit dralen geeft aan de zaak dagelijks een bedenkelijker aanzien. (*Tijdschrift voor Nederl. Indië.*)

Met belangstelling vernemen wij, dat het contract tusschen het Gouvernement en den heer Wijnmalen, omtrent de exploitatie van steenkolen ter Zuid- en Oostkust van Borneo, waarover wij onze lezers reeds meermalen onderhouden hebben, thans is gesloten. De heer Wijnmalen

heeft zijne regten over gedaan aan eene maatschappij, maar blijft tevens deelhebber in de zaak, en zal bovendien in persoon op de plaats zelve de onderneming dirigeren. Bij 't vertrek der laatste mail stond hij gereed, om naar zijne nieuwe bestemming te gaan, vergezeld van eenen zeer kundigen Engelschen ingenieur, die de steenkolenmijnen op Laboean, van den beginne af tot nu onlangs, beheerd heeft.

Hartelijk wenschen wij aan deze schoone onderneming een goeden uitslag toe, iets waaraan wij niet twijfelen, voor zoo ver die uitslag afhankelijk is van den ijver, de kunde en de voortvarendheid van hem, die aan het hoofd der zaak is geplaatst.

(*Tijdschrift voor Nederl. Indië.*)

Uit Brielle wordt gemeld, dat de calicot-weverij aldaar, welke sedert eenigen tijd wegens achteruitgang stil stond en te vergeefs aan het gemeentebestuur ter overneming is aangeboden, in zijn geheel is aangekocht door de heeren Bottenheim, te Amsterdam. Het hervatten van de werkzaamheden in deze fabriek zal derhalve aan een 100tal behoeftigen in deze stad weder werk verschaffen.

Aan de beurs te Amsterdam zou gisteren middag het telegraphisch berigt ontvangen zijn, dat de bemanning en de passagiers van het Nederlandsch schip *Hendrika*, naar Batavia bestemd, omtrent welke personen men niet ten onregte zeer bezorgd was, allen gered zijn, op één man en ééne vrouw na. (*A. Ct.*)

Door den stichter directeur van het Protestantsche landbouwkundige gesticht voor verwaarloosde en verlaten kinderen van beiderlei kunne te Montfoort, is dezer dagen eene circulaire gerigt aan de leden der maatschappij tot Nut van 't Algemeen, waarbij wordt te kennen gegeven, dat het aantal ongelukkigen, hetwelk aldaar is opgenomen, reeds honderd en tachtig beloopt, dat deze, viermaal daags in het bij vernieuwing te klein geworden school-lokaal, verstandelijk en geestelijk voedsel genieten, en dat er dus dringende behoefte bestaat aan eene ruimere school, waartoe echter de middelen ten eenemale ontbreken. Er wordt vijf duizend guldens vereischt. en ter verkrijging daarvan de hulp der leden van de maatschappij ingeroepen, waartegen eene reeks van nuttige werkjes, op de drukkerij der stichting gedrukt, tot zeer lage prijzen, wordt aangeboden. (*Handelsblad*)

Gisteren ochtend had te Kampen in de Afgescheidene kerk de plegtige inwijding plaats van de theologische school voor die gemeente. De heer de Moen voerde, in hoedanigheid van curator, bij deze gelegenheid het woord. De plegtigheid werd vereerd met de tegenwoordigheid van den heer Burgemeester en de Wethouders dezer stad, alsmede van een zeer talrijk publiek.

Scheveningen, 8 Dec. Algemeen is de ramp, welke een of meer schepen op onze kusten getroffen heeft.

Naar men verneemt, zijn op het strand van Scheveningen, maar vooral van Loosduinen en Wassenaar, gisteren stukken van een verbrijzeld schip aangespoeld. Meer dan waarschijnlijk zijn deze van het schip *Hendrika*.

Ook zijn aangespoeld verscheidene balen met boeken, kisten met confituren, met spiegels, stukken van spiegels en spiegellijsten, vaten, ledige verbrijzelde tonnen. Voorts was daaronder een kistje met brieven, naar men zegt, onder berusting van den Burgemeester van Wassenaar; en te Scheveningen een kistje toebehoorende aan den heer Christiaan Bij, waarin een gesloten paket. Voor zoover men weet, zijn er op deze stranden geen lijken aangespoeld en ziet men heden middag niets drijvende. De autoriteiten van bovengemelde gemeenten waren met hunne onderhebbenden gisteren den ganschen dag op strand wakende, maar ondanks alle surveillance vreest men dat er eenige ontvreemdingen, onvermijdelijk bij zoodanige ramp, hebben plaats gehad. Het is te wenschen, dat, zoo zulks het geval mogt zijn, niemand zal worden gevonden, die, door winstbejag gedreven, eenige verdachte voorwerpen zal willen koopen, daar toch die daden dubbel strafwaardig mogen beschouwd worden en aan geene onwetendheid te denken valt. Onder 't geen onderlijke lieden mogten hebben gevonden, kunnen zich ook papieren bevinden, waarin de achtingswaardigste familiën, die bij dit onheil zoo zeer getroffen zijn, veel belang kunnen hebben. Er is eenig vermoeden, dat er nog een ander vaartuig eene prooi der golven is geworden, althans te Scheveningen is ook aangebragt een scheepsbord, met den naam Asta. Zoo men van elders weet, moet er een Engelsch schoonerschip nagenoeg terzelfder tijd als de *Hendrika* in de Noordzee vergaan zijn, zoodat misschien die naam daarop staat.

Deventer, 6 Dec. Aan de op heden plaats gehad hebbende herstemming tot benoeming van twee leden der Kamer van Koophandel en Fabrijken, namen 59 kiesgeregtigden deel. Tot leden der Kamer zijn gekozen de heeren J. Bussemaker en H. O. Wijers.

— Door heeren Gedep. Staten is aan G. Sieberinck alhier, concessie verleend voor eene diligence-dienst tusschen Deventer en Almelo, over Holten en Rijssen en terug, tot vervoer van personen, gedurende het staken van de dienst der Rijn- en IJssel-Stoombootmaatschappij, tusschen Deventer en Amsterdam.

Zwolle, den 7 December. Met genoegen vernemen wij, dat de heer de Bruijn en de firma Doijer en Pruimers, koopers van de, door de stad Zwolle verkochte klei in de uiterwaarden bij den IJssel, het voornemen hebben, op die gronden een steenbakkerswerk aan te bouwen, waardoor het vooruitzigt bestaat dat weder aan vele handen arbeid zal worden verschaft. (*P. O. C.*)

△ **Meppel**, 6 Dec. Bij de opening der gister ingediende stembiljetten, ter verkiezing van een lid van den Gemeenteraad in plaats van wijlen Ikens, onlangs overleden, zijn uitgebragt 174 stemmen, waarvan de heer A. Meursing 48 en A. G. de Vries 32 stemmen hebben bekomen, terwijl de andere stemmen op verschillende personen waren verdeeld. Tusschen opgemelde heeren zal alzoo eene herstemming plaats hebben.

Per Telegraaf.

Petersburg, Woensdag 6 December. Het Russische korps, gestationneerd in het gouvernement Ovenburg, heeft eene operatie tegen Chokand aangevangen en rukt al dadelijk naar Khiwa op.

Konstantinopel, 27 November. De terugtogt van generaal Liprandi van Balaklava en de ongesteldheid van den hertog Cambridge; die aan eene zielsziekte lijdt, worden bevestigd. Bij voortduring gaan troepen naar de Krim. Uit de Zwarte zee loopen veel beschadigde schepen in de haven van Konstantinopel binnen.

Warschau, Woensdag 6 Dec: Graaf Zichy, die namens de Oostenrijksche regering aan den Czaar de kennisgeving moet overbrengen, van het den 2 Dec. te Weenen gesloten Oostenrijksch-anglo-fransch tractaat, is op zijne reis naar Petersburg hier doorgekomen. Men wil, dat vorst Paskiewitsch naar Petersburg zal vertrekken.

Op last van den Czaar zullen nog vier bataljons finlandsche scherpschutters worden georganiseerd.

Bucharest, Woensdag 6 December. Een legercorps van 40,000 Turken, met 100 stukken geschut, zal in de volgende week te Baltschik en Varna worden ingescheept naar de Krim. Een regement Turken blijft slechts te Bucharest. Danisk-Bey vervangt Mussa-Pacha als kommandant der stad. Aan laatstgenoemde is de betrekking van hoofdopzigter bij de inscheping opgedragen. Binnen weinige dagen vertrekt ook Omar-Pacha.

Advertentien.

Kagchel-Blokjes

om de brandstoffen in haarden en kagchels zonder de minste moeite en zonder stof of rook te verwekken, in een oogenblik te doen branden. Deze blokjes branden ongeveer ¼ uurs, geven zelf reeds eenige warmte en mankeeren nimmer het doel.

Gemakkelijkheid, spoed en zindelijkheid zijn drie wezenlijke eigenschappen, die deze blokjes in elk huisgezin, maar ook bijzonder in publieke gebouwen, scholen, enz., onmisbaar maken.

De prijs is uiterst gering; men heeft een doos van
100 stuks voor 90 cents
10 " " een dubbeltje

IN DE

KLEINE BAZAR,

Veenestraat, 147.

(687) H. MULDER.

Het Armbestuur

DER

Nederlandsche Israëlitische Gemeente alhier,

heeft de eer zijnen stadgenooten bekend te maken, dat, met bijzondere vergunning van heeren Burgemeester en Wethouders, eene collecte voor zijne armen zal gehouden worden op MAANDAG, 11 DECEMBER 1854. Het neemt de vrijheid de belangen der vele armen, die aan zijne zorgen zijn toevertrouwd, aan de bekende liefdadigheid zijner medeburgers, op nieuw, ten dringendste aan te bevelen. (688.)

Indien het nog van eenig nut zijn kan, bij zooveel sprekende attesten van de geneeskracht van DU BARRY'S REVALENTA ook het mijne te voegen, moogt gij er naar welgevallen gebruik van maken. Mijn jongste kindje was gedurende al de achttien maanden die het telde, onrustig, ontevreden, knutterig, hangerig, bleek en ziek, het moest altijd in de handen zijn en mijne vrouw had er dag en nacht mede te doen. Wij hebben het sedert eenigen tijd met Revalenta gevoed, en dadelijk van den beginne af heeft zich eene geheele verandering ingesteld; het slaapt nu goed, is vrolijk en tevreden, en begint heel lief te spelen en te loopen.

AMSTERDAM,
12 Nov. 1854. H. VAN GELOVEN.

De Grondwet van den 31 October, den brief van den Lijfarts van Prins Adalbert van Pruissen besprekende, vindt daarin een bewijs, dat de Geneeskunde zich meer en meer van de genezende eigenschappen van dit meel overtuigt.

Dat de REVALENTA eenen bijzonderen heilzamen invloed op de spijsverterings-organen uitoefent, daarvan kan zich iedereen, ziek of gezond, spoedig overtuigen; men gebruike het slechts acht dagen achtereen enkel voor ontbijt, en wij zijn overtuigd dat de eetlust grooter, de functies geregelder, het bloed ligter, borst en hoofd vrijer zullen zijn dan gewoonlijk.

Zij geneest de volgende ziekten die uit eene slechte spijsvertering ontstaan, als: hardlijvigheid, roode loop, onregelmatigheid in de verrigtingen, verstoppingen, zuur, kramp, buikpijn, stuipen, maagwater, maagkanker, diarrhaea, zenuwziekte, galachtigheid, aandoeningen van lever en nieren, windzucht, opgezetheid, hartkloppingen, zenuwachtige hoofdpijn, aangezigtspijn, aanhoudende branderigheid, prikkeling van nieren en blaas, gravel, roos, vallende ziekte, doofheid, suizen in het hoofd en in de ooren, ijlhoofdigheid, pijn tusschen de schouderbladeren en in bijna alle deelen van het ligchaam, slepende ontsteking en verzwering in de maag, huiduitslag, scheurbuik, koorts, klierziekte, onzuiverheid, bloedarmoede, tering (wanneer zij niet hopeloos is), waterzucht, influenza, griep, misselijkheid en braking gedurende de zwangerschap, na het eten en op zee, neerslagtigheid, miltzucht, algemeene verzwakking, verlamming, verschillende rheumatische aandoeningen, jicht, hoest, aamborstigheid, benaauwdheid op de borst, slijmziekte, ongedurigheid, slapeloosheid, beving, afkeer van de zamenleving, ongeschiktheid tot studie, zinsverbijsteringen, verlies van het geheugen, duizeling, ophooping van bloed naar het hoofd, uitputting, mismoedigheid, ongegronde vrees, besluiteloosheid, wanhoop, zucht tot zelfmoord, waanzin en eene menigte andere ziekteverschijnselen, die men niet weet te noemen noch te rangschikken. Zij neemt de oorzaak der Ziekte weg, door de spijsverteringswerktuigen te herstellen en de sappen te verbeteren.

Zij is bovendien het beste voedsel voor kinderen en ongestelden in het algemeen, daar het zelfs in de zwakste magen niet verzuurt, noch strijdig is met eenen gewonen leefregel of goed krachtig voedsel. Bij kinkhoest, mazelen, kinderpokken en waterpokken [illegible] branderigheid en koortsachtigheid wegneemt.

Zij wordt verkocht in het VERKOOPHUIS en de bekende Dépôts.

Kleine Bussen	1 pd.	2 pd.	5 pd.	12 pd.
87½ c.	f 2.—	f 3.50	f 8.—	f 16.—
	1 pd.	2 pd.	5 pd.	10 pd.
Dubbeld gezuiverde	f 4.—	f 7.—	f 16.—	f 24.—

Hoe grooter de Bus hoe voordeeliger de verhouding tusschen prijs en gewigt.

Eene Brochure, die over dit heilmiddel handelt, wordt gratis afgegeven. (689)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 8 December 1854.

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	59 11/16 13/16
Dito Certificat. .	3	70¾ 7/8 (¾
Dito Dito . .	4	89⅛ 3/8
O. I. Leening. .	4	88⅞
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
D° [illegible]	[illegible]	
Frankrijk.		
Obligatiën . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	18¾ 7/8
Dito Buitenl. .	3	38⅞
D° Binnenl. 6/m.	3	34⅜ 7/16
Bew. Sp. Com.		5¾ 13/16
Amort. Schuld.		
Portugal.		
Londen nieuwe.	3	37 1/16 1/8
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	100
Dito 1828/1829	5	99⅞
Cert. 1831/1833	5	
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	
Dito *Stieglitz* .	5	74¾
Dito dito 5e Ser.	4	
[illegible]	[illegible]	
Gecons. dito . .	6	
Polen.		
Obligatiën . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . .	5	64 13/16 5⅛
Dito bet. Amst.	5	75⅛ 3/8
Dito Nation. .	5	68 3/8
Dito 1847 . . .	2½	33 ⅛
Dito 1851/1852	2½	33 ⅛

Mexic., te Lond. 3 pct. 19 11/16, 7/8; dito Onb. 19 11/16, [illegible]; Peru 4½ pct. 65¼; Grieken, te Lond. 5 pct. 3, ⅛.

De markt handhaafde zich heden op haar verhoogd standpunt vrij goed en zelf voor Oostenrijksche fondsen besteedde men wederom hooge prijzen.

FRANKFORT, Donderdag 7 December. Metalliek 5 pct. 66½; Spanje binnenl. 3 pct. 33½; dito 1 pct. 18⅝.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.